

The image shows the Parthenon, a famous ancient Greek temple dedicated to the goddess Athena. It is located on the Acropolis in Athens, Greece. The temple is made of light-colored marble and features a series of columns. In the foreground, there are stone steps leading up to the temple, and several people are visible, including a man in a pink shirt and a woman in a purple top. The sky is overcast.

EUROPEJSKIE DZIEDZICTWO KULTURY

*...to wspaniale mówić wieloma językami, wzmacniać międzynarodową przyjaźń,
zachować wspomnienia jak największej liczby krajów...; uciec od obsesji granic choćby na chwilę,
wnieść wkład ze swojego osobistego świata do konstrukcji wspólnej Europy,
Matki Europy, którą można uznać - w porównaniu z ogromem świata - za rozległy kraj rodzinny.*

Marguerite Yourcenar

EUROPEJSKIE DZIEDZICTWO KULTURY

Spis treści:

DZIAŁANIA PARTNERSKIE NAUCZYCIELI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

Europejskie projekty współpracy szkół

dr Danuta Czyżewska, konsultant ds. edukacji europejskiej przy Urzędzie Miasta Żyrardów

WYMIAR EUROPEJSKI DZIAŁAŃ LOKALNYCH W EDUKACJI NIEFORMALNEJ

*Bożena Gąsiorowska, lider edukacji nieformalnej na rzecz dialogu międzykulturowego,
nauczyciel LO im. Stefana Żeromskiego w Żyrardowie*

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

AKADEMIA ROZWOJU
FILANTROPII W POLSCE

DZIAŁANIA INSTYTUCJI WSPIERAJĄCYCH EDUKACJĘ DOROSŁYCH

Międzynarodowa współpraca instytucji w realizacji programu

„Uczenie się przez całe życie”, akcja Grundtvig, w projekcie realizowanym przez MSCDN Wydział w Warszawie

Elżbieta Wasiak-Gołębiewska, nauczyciel konsultant ds. edukacji artystycznej, regionalnej i dziedzictwa kulturowego - MSCDN Wydział w Warszawie

Po wejściu Polski do Unii Europejskiej (UE), w czasach szybko postępujących procesów integracji, oddzielanie edukacji obywatelskiej od europejskiej, kulturowej, regionalnej, międzykulturowej czy patriotycznej nie znajduje uzasadnienia. Nie można również oddzielić tej edukacji od edukacji społecznej i prawnej, w tym szczególnie z zakresu praw człowieka. Zagadnienia dotyczące dziedzictwa kultury są powiązane z wieloma zagadnieniami z zakresu innych obszarów edukacyjnych i nie wyczerpują się w nauczaniu przedmiotowym realizowanym w systemie klasowo-lekcyjnym. Edukacja w zakresie dziedzictwa kulturowego jest pojmowana jako kształtowanie postaw w zintegrowanym procesie nauczania i wychowania w modelu „edukacji przez całe życie”, który łączy edukację podstawową, ustawiczną, formalną i nieformalną. W takim ujęciu jej uczestnikami są nie tylko uczniowie, ale również studenci, nauczyciele i osoby „uczące się przez całe życie”, np. rodzice. Taka edukacja powinna być, naszym zdaniem, w większym niż obecnie stopniu powiązana z programem wychowawczym szkoły; ze wspieraniem rozwoju aksjologicznego uczniów; z odkrywaniem, przeżywaniem i realizowaniem istotnych dla uczniów, nauczycieli, a nawet rodziców wartości; z angażującymi zajęciami pozalekcyjnymi i pozaszkolnymi oraz z aktywną współpracą z rodzicami i środowiskiem lokalnym, wspierającymi instytucjami, organizacjami i partnerami z innych szkół w Europie, a także poza nią.

Bardzo ważnym obszarem towarzyszącym edukacji europejskiej jest edukacja regionalna, umożliwiająca poznawanie kultury małej ojczyzny, własnego regionu, kraju, i prowadząca do lepszego zrozumienia tego, co ogólnonarodowe i uniwersalne. Warunkiem osiągnięcia tych celów jest ich odpowiedzialna realizacja. Prezentowane niżej przedsięwzięcia są dobrym przykładem właściwie realizowanej edukacji regionalnej. Skutecznie przygotowały one młodzież do rozumienia innych osób i społeczności, przeciwdziałały ksenofobii, uprzedzeniom, budziły chęć wejścia w przyjacielski dialog z Innymi. Projekty partnerskiej współpracy szkół i inne międzynarodowe projekty edukacyjne sprzyjają poznaniu dziedzictwa kulturowego Europy. Wpisują się one w aktualną politykę UE, której strategicznym celem jest „budowanie gospodarki opartej na wiedzy”. W Traktacie o Unii Europejskiej do działań przyczyniających się do podwyższenia poziomu edukacji poprzez generowanie dodatkowej wartości europejskiej zaliczono: promowanie mobilności uczniów, studentów i nauczycieli, rozwój współpracy międzyszkolnej i międzyuczelnianej oraz zachęcanie do nauki języków obcych (art. 149 i 150).

Współpraca międzynarodowa, której przykłady przedstawiamy, pogłębia w uczestnikach poczucie przynależności do Europy oraz świadomość praw i obowiązków wynikających z członkostwa w społeczeństwie europejskim. Młodzieży umożliwia rozwój indywidualnych zdolności i umiejętności oraz zwiększa jej szanse na znalezienie pracy, nauczycielom i osobom prowadzącym szkolenia stwarza zaś możliwość rozszerzenia zakresu doświadczenia zawodowego i kwalifikacji. W prezentowanych projektach pokazujemy, że proeuropejskiej edukacji towarzyszy nieodłącznie dialog międzykulturowy, w którym nie chodzi tylko o tolerancję, ale o swego rodzaju aktywne wychodzenie naprzeciw, szukanie kontaktu, porozumienia. Projekty kształtują takie postawy młodzieży i dorosłych, które sprzyjają poszanowaniu wolności, pluralizmu i szacunku dla wielokulturowości. Uczestnicy opisanych spotkań międzynarodowych, wykazując szczególną troskę o własną tożsamość, manifestowali swoją aktywną postawą współodpowiedzialność za państwo, Europę i świat.

Dobrze przygotowane międzykulturowe spotkanie z różnorodnym dziedzictwem Europy pozwala realizować bardzo ważne cele: edukować dla zrozumienia międzykulturowego, modyfikować stereotypy i uprzedzenia, edukować na rzecz pełnego udziału w życiu społecznym, kształtować identyfikacje osobowościowe, pojęcia „swój-obcy”, edukować na rzecz rozwoju kulturowego i językowego.

Nauczycieli, którzy odpowiedzialnie realizują cele edukacji na rzecz obywatelstwa Europy, charakteryzuje prawdziwa pasja działania, angażowanie się w różnorodne projekty. Mamy nadzieję, że przedstawionymi tu przykładami praktyki zachęcimy Państwa do udziału w podobnych przedsięwzięciach.

DZIAŁANIA PARTNERSKIE NAUCZYCIELI I MŁODZIEŻY

DZIEDZICTWO EUROPEJSKIE W EUROPEJSKICH PROJEKTACH PARTNERSKIEJ WSPÓŁPRACY SZKÓŁ REALIZOWANYCH PRZEZ LO IM. S. ŻEROMSKIEGO W ŻYRARDOWIE

Europejskie projekty partnerskiej współpracy szkół, bez względu na ich szczegółową tematykę, zawsze sprzyjają poznawaniu europejskiego dziedzictwa kultury. **Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Żyrardowie** realizuje tego typu projekty od roku szkolnego 2004/2005. Niektóre z nich, np. projekty eTwinning i Comenius, są realizowane pod patronatem Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE), inne – samodzielnie (wymiany uczniów poświęcone poznawaniu szeroko pojętej kultury krajów partnerskich). Zrealizowaliśmy bądź realizujemy następujące projekty:

1. **„Eating Habits in Our Countries”/”Nawyki żywieniowe w naszych krajach”** - projekt eTwinning (2004/2005) we współpracy z Kaunas Ausros Gymnasium z Kowna na Litwie,
2. **„Through Folk Songs and Dances to Knowledge of Cultures of European Nations”/”Przez pieśni i tańce ludowe poznajemy kulturę narodów europejskich”** - projekt Comenius (2005-2008) we współpracy z następującymi szkołami: Colaiste Naomh Cormac z Kilcormac w Irlandii, Istituto Istruzione Superiore „Paolo Belmesseri” z Pontremoli we Włoszech, 1 Gymnasio Geraka z Gerakas w Grecji oraz Osnowna Sola Preserje z Preserje w Słowenii,
3. **„Healthy Body, Healthy Soul, Healthy Environment”/”Zdrowe ciało, zdrowy duch, zdrowe środowisko”** - projekt Comenius (2008-2010) we współpracy z następującymi szkołami: Grupul Scolar “Aurel Vlaicu” z Cluj-Napoca w Rumunii, IES Bernat Metge z Barcelony w Hiszpanii, I. Béla Gimnázium és Informatikai Szakközépiskola z Szekszárd na Węgrzech, Escola Profissional Moura z Moury w Portugalii, Gelvonu vidurinė mokykla z Gelvonai na Litwie, Maresal Fevzi Cakmak Lisesi z Samsun w Turcji, IPSSAR “Pietro Piazza” z Palermo na Sycylii we Włoszech, Średnia Szkoła “Nikolai Katranov” ze Swisztow w Bułgarii oraz Penn Hall School z Wolverhampton w Wielkiej Brytanii,
4. **Wymiana** uczniów ze Szkołą średnią nr 6 z **Kaczkanaru** w Rosji (2008)
5. **„Entrepreneurship – Our Passport to the Future”/”Przedsiębiorczość naszym paszportem do przyszłości”** - projekt Comenius (2010-2012) we współpracy z następującymi szkołami: Spånga Gymnasium i. Stockholm ze Sztokholmu w Szwecji, Larkin Community College z Dublina w Irlandii, Anafartalar Ticaret Meslek Lisesi z Ankary w Turcji oraz Liceo Artistico “Paolo Candiani” z Busto Arsizio we Włoszech,
6. **Wymiana** uczniów z **Haarby Efterskole** z Haarby w Danii (2010/2011).

Swisztow (2009) – wizyta robocza
Pokaz ludowych tańców bułgarskich na scenie
miejscowego Domu Kultury

Żyrardów (2010) – przygotowanie wymiany
Spotkanie młodzieży naszej szkoły z duńską
nauczycielką

Kaczkanar (2008) – wymiana uczniów
Pokaz ludowych tańców rosyjskich
na scenie miejscowego Domu Kultury

Żyrardów (2008) – wizyta robocza
Uczniowie szkół partnerskich podczas
wykonywania polskich ozdób wielkanocnych

Wymiana uczniów ze szkołą rosyjską z Kaczkanaru tematycznie wpisywała się w zagadnienia, nad którymi pracowaliśmy w projekcie **Przez pieśni i tańce ludowe poznajemy kulturę narodów europejskich**. Została ona zainicjowana przez naszą szkołę i zorganizowana przez koordynatora polskiego i rosyjskiego na podstawie umowy podpisanej przez dyrekcje obu szkół. **Wymiana uczniów ze szkołą duńską z Haarby** odbędzie się z inicjatywy Duńczyków, dla których taka forma współpracy międzynarodowej jest jednym z działań programowych. Szkoła ta poszukiwała partnera do wymiany na forum eTwinning i spośród wielu ofert szkół z całej Europy wybrała naszą, zachęcona doświadczeniem i sukcesami naszej szkoły w partnerskiej współpracy szkół. W ramach wymiany z Duńczykami uczniowie będą wspólnie uczestniczyć w zajęciach sportowych i artystycznych, co jest zgodne z profilem szkoły duńskiej, a także w wycieczkach.

Wszystkie edukacyjne projekty współpracy europejskiej, umożliwiając uczniom kontakt z szeroko rozumianym europejskim dziedzictwem kultury, w mniejszym lub większym stopniu przyczyniają się do osiągania ważnych dla edukacji współczesnej celów ogólnych, takich jak: rozwijanie obywatelstwa europejskiego poprzez współpracę i uczestnictwo w budowaniu demokratycznej, różnorodnej kulturowo, otwartej na świat Europy, rozwijanie poczucia tożsamości europejskiej opartej na wspólnych wartościach, historii i kulturze, umacnianie wśród obywateli poczucia odpowiedzialności za UE oraz pogłębianie tolerancji i wzajemnego zrozumienia między obywatelami Europy.

Problem dziedzictwa europejskiego przejawia się w projektach europejskich w **bardzo wielu aspektach**, zarówno w działaniach odbywających się w kraju, jak i podczas spotkań zagranicznych. Niezależnie od tematyki realizowanego projektu, w naszej szkole są prowadzone działania mające na celu popularyzację kultury krajów partnerskich. W ich ramach uczestnicy projektu prezentują innym uczniom, nauczycielom szkoły oraz zaproszonym gościom obyczaje, historię, sławnych ludzi, miejsca warte odwiedzenia, zabytki, pieśni, tańce, tradycyjne wyroby, tradycyjne dyscypliny sportu, elementy języka oraz tradycyjne potrawy danych narodów. W tym celu uczniowie: przygotowują prezentacje PPT, filmy, gazetki, pokazy lub wystawy zdjęć, dekoracje sali, kostiumy; uczą się tańców i pieśni ludowych, często w oryginale, a także krótkich scenek w języku prezentowanego kraju, które potem na żywo pokazują gościom; przygotowują potrawy według tradycyjnych przepisów, którymi częstują widzów. Uczestnicy projektu jako widzowie biorą udział w koncertach, pokazach tańców czy przedstawieniach teatralnych związanych z kulturą krajów partnerskich, a także czynnie poznają tę kulturę podczas lekcji i zajęć pozalekcyjnych, w tym lekcji języków partnerów oraz warsztatów tanecznych czy plastycznych, zarówno w kraju, jak i za granicą. Uczestnicy spotkań zagranicznych zwiedzają zabytki, muzea, skanseny, miejsca ochrony przyrody oraz biorą udział w tradycyjnych obrzędach. Mieszkając w domach miejscowych uczniów i uczestnicząc w zajęciach szkolnych, mają również niepowtarzalną okazję zetknięcia się z kulturą codzienną i zwykłym życiem mieszkańców krajów partnerskich. Biorąc udział w spotkaniach z lokalnymi władzami, poznają elementy tradycji i kultury politycznej odwiedzanych miejsc.

Samsun (2009) – wizyta robocza
Pokaz ludowych tańców tureckich
w wykonaniu uczniów szkoły partnerskiej

Wolverhampton (2010) – wizyta robocza
Spotkanie z merem i jego małżonką
w Urzędzie Miasta

Żyrardów (2006) – Dzień Irlandzki
Dialog po irlandzku w wykonaniu naszych
uczniów

Cluj-Napoca (2010) – wizyta robocza
Nasi uczniowie i ich dzieła malowane
na szkło

Po powrocie do kraju uczniowie piszą artykuły do gazet, opracowują przywiezione materiały i prezentują je innym. Artykuły pisze też koordynator projektu oraz dziennikarze obecni na imprezach projektowych. Nasze działania prezentowała lokalna prasa i telewizja, a także prasa ogólnokrajowa, zarówno polska, jak i zagraniczna, w języku polskim, angielskim, włoskim, a nawet irlandzkim czy rosyjskim (np. czasopismo „Języki Obce w Szkole”, magazyn dla młodzieży „Cogito” czy „Irish Times”). Pisali o nas także dziennikarze irlandzcy z Kilcormac, Tullamore i Portlaoise, rosyjscy z Kaczkanaru, włoscy z Pontremoli, bułgarscy ze Swisztow i tureccy z Samsun.

Projekt **Przez pieśni i tańce ludowe poznajemy kulturę narodów europejskich** był w całości poświęcony dziedzictwu kulturowemu Europy. Jego celem było zapoznanie uczniów z tematyką pieśni ludowych własnego narodu i narodów partnerskich oraz poszerzenie wiedzy uczniów na temat historii, obrzędów i obyczajów własnego narodu i narodów partnerskich. Projekt stwarzał uczniom okazję do czynnego uczestnictwa w kulturze własnego narodu i innych narodów europejskich poprzez udział w koncertach, warsztatach, przedstawieniach oraz naukę pieśni i tańców. Kształcił również umiejętności dostrzegania podobieństw i różnic pomiędzy kulturami różnych narodów, inspirował do rozwijania umiejętności interpretowania zjawisk kulturowych w kontekście wiedzy na temat przeszłości i teraźniejszości oraz kształtowania postawy otwartości, ciekawości, tolerancji i poszanowania dla prawa innych do odmienności, a także, co jest oczywiste, umożliwiał uczniom kontakt z innymi europejskimi językami, które nie są nauczane w szkole.

Poza działaniami wspólnymi dla wszystkich projektów współpracy europejskiej, uczestnicy tego projektu zbierali informacje na temat pieśni i tańców ludowych własnego narodu i narodów partnerskich, analizowali teksty pieśni i dzielili je na różne kategorie tematyczne (np. miłość, praca na roli lub w przemyśle, tragiczne i chwalebne momenty w dziejach narodu, piękno ojczystej przyrody, emigracja i jej przyczyny, obrzędy i obyczaje itp.). Poznawali ich autorów, okoliczności, w jakich były lub są wykonywane, oraz wydarzenia historyczne czy obyczaje, z którymi są związane. Wykonując te zadania, uczniowie przeszukiwali zasoby bibliotek, internetu, rozmawiali z pracownikami Szkoły Muzycznej, uczestniczyli w spotkaniach z twórcami ludowymi oraz przeprowadzali wywiady z mieszkańcami wsi. Poznanie motywów pojawiających się w pieśniach oraz roli pieśni i tańców w ludzkim życiu pozwoliło im poznać własną kulturę i zobaczyć ją na tle kultur innych narodów. Uczniowie opracowali też prezentacje PPT i broszury przedstawiające wybrane pieśni narodowe lub ludowe, zarówno w języku polskim, jak i angielskim. Nagrywali pieśni ludowe w wykonaniu starszych mieszkańców wsi, a także własnym. Śpiewali pieśni polskie oraz pieśni krajów partnerskich. Tańczyli ludowe tańce polskie, irlandzkie, greckie i słoweńskie. Wspólnie z uczniami szkół partnerskich porównywali kultury swoich narodów, szukali podobieństw i różnic, współpracując ze sobą bezpośrednio (spotkania) i za pośrednictwem internetu.

Muljava (2007) – wizyta robocza
Obrzędy związane z dniem św. Marcina
w słoweńskiej wsi w okolicach Preserje

Żyrardów (2008) – Europejski Dzień Języków
Irlandzka piosenka „Rince Rhiip a’ cheoil”
w oryginale w wykonaniu naszych uczniów

Żyrardów (2008) – Dzień Słoweński
Słoweński taniec ludowy Seljanica w wykonaniu naszych uczniów

Gerakas (2007) – wizyta robocza. Pokaz greckich
tańców ludowych w szkole partnerskiej

W ten sposób powstały prezentacje PPT porównujące pieśni patriotyczne, weselne, miłosne, emigracyjne i partyzanckie narodów partnerskich, filmy instruktażowe do nauki krakowiaka i kilku tańców irlandzkich oraz zbiory pieśni ludowych polskich i obcych w wykonaniu naszych uczniów, a także uczniów irlandzkich i greckich. Przez całe trzy lata trwania projektu, a także po jego zakończeniu, w naszej szkole prężnie działała grupa tańca irlandzkiego, odbywały się również regularne lekcje języka irlandzkiego dla zainteresowanych. Nasi uczniowie brali udział w konkursie recytacji wierszy w oryginale, prezentując wiersze po irlandzku. Opracowaliśmy również prezentację PPT poświęconą temu językowi, zawierającą informacje na jego temat oraz krótkie lekcje. Nawiązaliśmy trwającą do dziś współpracę z **Ambasadą Irlandii**. W jej ramach Sekretarz Ambasady uczestniczyła w obchodach **Dnia Irlandzkiego** zorganizowanego w naszej szkole, a nasi uczniowie są zapraszani na wykłady, lekcje pokazowe i wydarzenia kulturalne organizowane przez **Ambasadę w Warszawie**. Form pracy sprzyjających poznawaniu dziedzictwa europejskiego było naprawdę wiele.

Miały również miejsce **wymiany nauczycieli**. Polegają one na tym, że nauczyciel z jednej ze współpracujących szkół wyjeżdża na pewien czas do innej, w której w języku roboczym projektu przeprowadza normalne lekcje ze swojego przedmiotu, wykonując jednocześnie z uczniami szkoły zapraszającej różne działania projektowe. W dogodnym czasie następuje rewizyta. Nasza nauczycielka języka angielskiego pracowała w szkole włoskiej, nauczycielka wychowania fizycznego w szkole słoweńskiej. W naszej szkole gościliśmy słoweńską nauczycielkę kultury i sztuki.

Projekt **Przez pieśni i tańce ludowe poznajemy kulturę narodów europejskich** został uznany w roku szkolnym 2006/2007 za **przykład dobrej praktyki**. Informację o tym fakcie zamieszczono na stronie internetowej FRSE, a szkoła otrzymała stosowny dyplom. W ocenie **Słoweńskiej Agencji Narodowej** projekt ten był najlepiej prezentowany w internecie ze wszystkich projektów współpracy europejskiej realizowanych w roku szkolnym 2007/2008 przez szkoły słoweńskie.

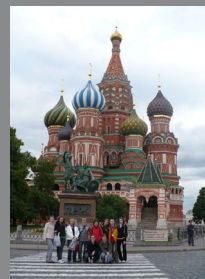
Uczestnicy projektów brali udział w kilkunastu spektakularnych imprezach w Polsce i krajach partnerskich, zwiedzili też wiele niezwykle ważnych dla poznania kultury Europy miejsc. Znalazły się wśród nich i te najcenniejsze, wpisane na **Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości UNESCO**: zespół zabytkowy we Florencji i w Pizie oraz Park Narodowy Cinque Terre we Włoszech, Akropol, amfiteatr w Epidauros i stanowisko archeologiczne w Mykenach w Grecji, Plac Czerwony wraz z cerkwią Wasyla Błogosławionego, Kreml i Monastyr Nowodziewicz w Moskwie, dzieła Gaudiego i Palau de la Música Catalana w Barcelonie, panorama nadbrzeży Dunaju, Góra Gellerta, zamek w Budzie, Andrassy Utca, Plac Bohaterów i Park Miejski w Budapeszcie, pałace Topkapi i Dolmabahce, świątynia Hagia Sofia, Błękitny Meczet i Meczet Sulejmana Wspaniałego w Istambule czy najstarszy most żelazny na świecie w Ironbridge nad rzeką Severn w Wielkiej Brytanii.

Żyrardów (2006) – wizyta robocza
Pokaz krakowiaka w wykonaniu naszych uczniów dla zaproszonych gości

Żyrardów (2008) – lekcja irlandzkiego
Zajęcia dodatkowe w ramach propagowania kultury krajów partnerskich

Moskwa (2008) – wymiana uczniów
Pod cerkwią Wasyla Błogosławionego w drodze do Kaczkanaru

Piza (2005) – wizyta robocza
Na Placu Cudów podczas wycieczki w ramach spotkania w Pontremoli

Uczestnicy projektów mieli także okazję zobaczyć wczesnośredniowieczny zespół klasztorny w Clonmacnoise oraz Trinity College wraz ze słynną Księgą z Kells w Dublinie w Irlandii, jezioro i klasztor w Bled oraz krasową jaskinię Postojną w Słowenii, cerkwie św. Aleksandra Newskiego, św. Niedzieli i św. Mikołaja w Sofii, Quattro Canti, kościoły Saint Cataldo i La Martorana, katedrę, Pałac Królewski wraz z Kaplicą Palatyńską w Palermo, katedrę w Mon-reale, ruiny doryckiej świątyni w Segeście na Sycylii oraz **Sibiu – europejską stolicę kultury** z 2007 w Rumunii.

Nasi uczniowie w różnych ciekawych formach propagowali kulturę europejską w Żyrardowie. Zorganizowali np., Dzień Irlandzki, Włoski, Grecki, Słoweński, Bułgarski, a także Europejski Dzień Języków i pokaz tańców irlandzkich, zarówno w szkole, jak i w herbaciarni Tygielek, oraz inne tego typu imprezy.

Mamy nadzieję, że wszystkie te działania przyczyniły się do wzrostu poczucia tożsamości narodowej naszych uczniów, do wzrostu świadomości ich własnej odrębności kulturowej, ale także uzmysłowiły im wiele podobieństw pomiędzy kulturami narodów europejskich i poprzez ich poznanie sprzyjały wzrostowi ich **tolerancji**.

Segesta (2009) – wizyta robocza
Pod świątynią dorycką podczas wycieczki
w ramach spotkania w Palermo

Żyrardów (2007) – Dzień Otwarty
Pokaz tańca irlandzkiego Sieve of Erinn
dla gimnazjalistów

Żyrardów (2009) – Dzień Bułgarski
Prezentacja tradycyjnej kuchni

Żyrardów (2008) – Dzień Grecki
Prezentacja filozofii greckiej

WYMIAR EUROPEJSKI DZIAŁAŃ LOKALNYCH W EDUKACJI NIEFORMALNEJ

ŻYRARDÓW - EUROPEJSKIE DZIEDZICTWO W CENTRUM POLSKI

JEDNA Z TWARZY WIELOKULTUROWOŚCI

Pierwszy projekt spotkań polsko-izraelskich oraz edukacji na temat kultury i historii Żydów polskich pojawił się w naszej szkole w 2008 r. Był to **Europejski Rok Dialogu Międzykulturowego**, który krzewił ideę poszanowania i promocji różnorodności kulturowej Europy i świata. Razem ze **Stowarzyszeniem Animatorów Sztuki, Kultury i Nauki Dziedzictwo** przystąpiliśmy do konkursu grantowego organizowanego przez **Kancelarię Prezesa Rady Ministrów** i otrzymaliśmy istotne dofinansowanie planowanych działań edukacyjnych na rzecz poznania tej części dziedzictwa europejskiego, która dotyczy Żydów mieszkających w Polsce przed wojną. Zamierzaliśmy otoczyć opieką materialne ślady poznanej kultury oraz pamięci o niej w lokalnej przestrzeni i promować wiedzę o nich za pośrednictwem różnych mediów.

Projekt **Wyzwania wobec inności** był, jak dwa kolejne, kontynuacją kilku przedsięwzięć nieformalnej edukacji regionalnej i obywatelskiej realizowanych w ramach ogólnopolskich programów grantowych i towarzyszących im akcji ogłaszanych rokrocznie przez kilka organizacji pozarządowych. Projekty: **Wbrew stereotypom** oraz **Wielokulturowość jest bogactwem**, a także dwie edycje projektu **Cudze chwalicie, swego nie znacie** pozwoliły naszym uczniom poznać lokalną wielonarodową historię, wielokulturową tradycję, a przede wszystkim docenić dziedzictwo z nich wynikające. Właśnie wtedy, odkrywając wielokulturowe korzenie miasta Żyrardowa, trafiliśmy na wiele interesujących śladów przedwojennego życia społeczności żydowskiej.

Dzięki seminarium zorganizowanemu przez warszawski **Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli** (obecnie Ośrodek Rozwoju Edukacji, ORE) w **Yad Vashem** w 2008 r., w ramach międzynarodowego programu współpracy ministerstw oświaty Polski i Izraela **Blżej siebie**, w programie **Zachować pamięć. Historia i kultura dwóch narodów** nawiązaliśmy kontakt ze szkołą ORT z Holonu, pozyskując wiernego nam do dziś partnera projektu. Młodzież z Izraela włączyła do swojego 7-dniowego programu pobytu w Polsce spotkanie z uczniami naszego liceum.

Celem wspólnego przedsięwzięcia stało się zapoznanie młodzieży obu krajów z dziedzictwem Europy w aspekcie życia w niej przed wojną ogromnej społeczności żydowskiej. Edukacji tej sprzyjało nauczanie o wielowiekowej historii Żydów na ziemiach polskich, z uwzględnieniem historii Zagłady oraz martyrologii Polaków podczas i w następstwie ratowania Żydów. Projekt zainicjował trwały **międzykulturowy dialog**, a także zbliżył młodzież izraelską i polską do dziedzictwa kulturowego polskich Żydów, przełamując wiele negatywnych stereotypów. W czasie spotkania i dzięki innym formom kontaktu w tym projekcie młodzież izraelska poznała współczesną Polskę oraz elementy naszej historii, np. te związane z uroczyszcem obchodzonymi rocznicami przypadającymi w czasie wizyty.

2003r. - lekcja historii miasta w lokalnym muzeum przed Panoramą z XIX wieku w ramach projektu *Wielokulturowość jest bogactwem*.

Wielokulturowość jest bogactwem - szukamy plenerów do filmu na żyrardowskim kirkucie.

2010 r. - przykład corocznej edukacji nowej grupy w Żydowskim Instytucie Historii w muzealnej synagodze.

2008 r. - na żyrardowskim kirkucie odprawiamy ceremonię pamięci o Zagładzie.

Młodzi Izraelczycy poznali wkład Polski w europejskie dziedzictwo w naszym lokalnym wymiarze. Uczniowie polscy, zanim przedstawili swoją „małą ojczyznę” gościom, uświadomili sobie w toku niekonwencjonalnej edukacji to, co powinno stanowić przedmiot ich dumy, np. wartość rewitalizowanego obecnego, a unikatowego na skalę światową **zespołu architektury industrialno-socjalnej** z II połowy XIX w. (w dobrze zachowanym oryginalnym kształcie). Biorąc pod uwagę poznane w trakcie edukacyjnych przedsięwzięć towarzyszących przygotowaniom do spotkania dzieje współżycia Polaków i Żydów w naszym mieście, mogliśmy się także pochwalić bardzo pozytywną tradycją europejskiej kultury tolerancji, a nawet współpracy społeczności zintegrowanych w wielokulturowym tyglu, jakim był Żyrardów do II wojny światowej i jakim jest on w pewnym sensie do dziś.

Szczególną okazją do głębszego poznania historii fabryki i wyjątkowego przedsięwzięcia jej właścicieli stało się przygotowanie niemal muzealnej **ekspozycji** w dniu spotkania polsko-izraelskiego – **Śladami historii osady fabrycznej** oraz **spaceru Okruchy pamięci – Śladami żyrdardowskich Żydów**.

Projekt **Wyzwania wobec inności** obejmował organizację anglojęzycznego spotkania polsko-izraelskiego i półrocznej edukacji polskich uczniów oraz utrzymywanie przez nich kontaktu e-mailowego z partnerami z Holonu. Działania te miały służyć integracji w międzykulturowym dialogu na temat dziedzictwa europejskich Żydów, ze szczególnym uwzględnieniem polskiej, a wręcz lokalnej specyfiki zagadnienia. Aby poznać realia życia społeczności żydowskiej w przedwojennej Polsce, uczniowie naszej szkoły uczestniczyli w lekcjach w **Żydowskim Instytucie Historycznym (ŻIH)**, czytali literaturę, obejrżeli instalacje na ulicy Próżnej i w jej okolicach podczas **Festiwalu Warszawa Singera**, który wskrzeszał klimat przedwojennej żydowskiej Warszawy. We współpracy z lokalnym muzeum oraz na podstawie analizy dostępnych źródeł pisanych, w tym np. tłumaczeń **Księgi Pamięci Żyrardowskich Żydów** dostępnych w internecie, uczniowie zdobyli sporą wiedzę na temat życia lokalnej wspólnoty żydowskiej w swoim mieście. Przy okazji poznawali żydowskie tradycje religijne i świąteczne zachodnio i wschodnioeuropejskich Żydów, np. podczas wycieczki do **Synagogi Nożyków** oraz podczas lekcji w ŻIH.

W dniu spotkania na terenie cmentarza nasza młodzież przygotowała ceremonię na cześć ofiar Holocaustu i **warsztat edukacyjny** pozwalający dogłębnie poznać typowe dla europejskich Żydów tradycje pogrzebowe. Po zapoznaniu się z historią miejscowego kirkutu, symboliką żyrdardowskich macew oraz oceną ich artystycznej wartości, nasi uczniowie po uroczystej ceremonii oprowadzali gości po obiekcie, angażując swoich izraelskich przyjaciół w tłumaczenie hebrajskich inskrypcji nagrobnych.

Żeby przygotować we właściwym miejscu i we właściwym kształcie instalację upamiętniającą życie społeczności żydowskiej w Żyrardowie oraz fakt zburzenia synagogi za czasów komunistycznej władzy, uczniowie poznali dzieje tego budynku oraz jego rolę w życiu tej lokalnej wspólnoty. Podczas **warsztatów Żyrardowscy Żydzi w naszej pamięci** kształtujących umiejętności pracy badawczej w zakresie zbierania świadectw pamięci (szczególnie mówionych), w tym przypadku o wspólnej przeszłości polsko-żydowskiej w Żyrardowie i okolicach, uczniowie zdobyli podstawową wiedzę na temat **metody oral history**.

Fot.Dymecki Michał w projekcie Cudze chwalicie, swego nie znacie - rewitalizacja skansenu postępuje-pierwsze lofty żyrdardowskie

Ekspozycja fotografii fabrycznego skansenu podczas spotkania polsko-izraelskiego w 2008

Fot.Pamela Świdurska. Byliśmy na Festiwalu Warszawy Singera 2008. Instalacja na ul. Próżnej.

2009 - odnalezione przez nas szczątki macew wróciły na właściwe miejsce.

Edukacja międzykulturowa wymaga podejmowania ciągle aktualnych, ale trudnych zagadnień związanych z określaniem podwójnej tożsamości osób, których rodziny jeszcze przed ich urodzeniem doświadczyły asymilacji. Nasi uczniowie poznali ten problem na przykładzie losu **Janusza Korczaka**, wybitnego polskiego pedagoga (zmagającego się ze swoimi żydowskimi korzeniami). Uczestniczyli w projekcji filmu i szkolnych warsztatach **Janusz Korczak – ludzki pomost** pomiędzy dwoma narodami, odbyli także edukacyjną wycieczkę do **Ośrodka Dokumentacji i Badań Korczakianum**, będącego oddziałem **Muzeum Historycznego m. st. Warszawy**, oraz obejrzeli wystawę poświęconą J. Korczakowi, która miała miejsce we foyer Teatru Żydowskiego.

Poznawaniu odmiennego etnicznie dziedzictwa kultury żydowskiej towarzyszyły **warsztaty edukacyjne Czy stereotypizacja w postrzeganiu ludzi i zjawisk z otaczającej nas rzeczywistości jest bez znaczenia?** Uważały one na negatywne skutki uprzedzeń i dyskryminacji, w tym przypadku na przejawy antysemityzmu, kształtując postawę aktywnego przeciwstawiania się nim.

Uczniowie miejskich i powiatowych szkół wszystkich szczebli mogli wyrazić swoje rozmaite doświadczenie zdobyte w czasie poznawania europejskiego dziedzictwa Żydów (z uwzględnieniem wkładu Żydów mieszkających Polsce, a nawet w bezpośrednio dostępnym lokalnym środowisku) w kilku formułach lokalnego **konkursu Moje spotkanie z kulturą i historią Żydów, moje spotkanie z Innym**. Jego efekty prezentowane podczas podsumowania projektu promowały wiedzę na temat kultury i historii Żydów europejskich w różnych aspektach ich dziedzictwa: obyczajów, religii, historii itp. Również przed spotkaniem polsko-izraelskim i w czasie jego trwania dzięki bogatej akcji oplakatowania szkoły wiedza ta była powszechnie dostępna dla wszystkich zainteresowanych. Podczas trwania projektu w lokalnej prasie, radiu, na stronach internetowych: lo.zyrard@lozyrardow.edu.pl oraz www.polska-izrael.edu.pl, a także w czasie **miejskiego pikniku** z okazji dorocznych obchodów **Europejskich Dni Dziedzictwa** młodzież edukowała otoczenie w niekonwencjonalny sposób. Dzięki zainteresowaniu mieszkańców miasta prezentowaną problematyką pozyskaliśmy kilka ciekawych kontaktów i informacji. Także dzięki projektowej inicjatywie zainteresowani uczniowie naszej szkoły obejrzeli spektakl **Proces Franza Kafki** (praskiego Żyda piszącego po niemiecku), poznając historię i wkład tego wybitnego pisarza w literackie dziedzictwo europejskie międzywojnia.

Kolejne edycje naszego projektu towarzyszące następnym dwóm spotkaniom przyniosły pomysły na wykorzystanie innych form aktywności uczniów w poznawaniu tematu oraz spektakularne przykłady ciekawej promocji tej wiedzy i doświadczenia. Kilkanaście uczennic i kilku uczniów angażowało się w zeszłym roku w kilka bardzo interesujących ogólnopolskich (**Forum Dialogu Między Narodami, FDMN**) oraz mazowieckich (**MSCDN**) inicjatyw konkursowych, odnosząc ewidentne sukcesy. W konkursie promowanym przez **Kancelarię Prezydenta**, a ogłoszonym przez **Wyższą Szkołę Administracji z Bielska-Białej**, szczególnie doceniono prace dwóch uczennic. W ramach nagrody odwiedzą one Pragę, miasto z którym przez całe życie związany był F. Kafka. Publikacje i inne prace nagrodzonych w kilku konkursach uczniów wzbogacają ogólnodostępne zasoby internetu na stronach upowszechniających wiedzę o europejskim, w tym polskim, dziedzictwie Żydów.

2010 r. - kolejna akcja w ramach projektu we współpracy z **Danielem Wagnerem** - potomkiem żyrdowskich Żydów.

Uczniowie LO im. Stefana Żeromskiego po warsztatach w Korczakianum.

2009 r. Europejskie Dni Dziedzictwa w Żyrardowie.

Symbole polskiej i izraelskiej tradycji - uczymy się razem szanować dziedzictwo.

Dzięki współpracy uczniów z Fundacją **FDMN** i wygranej w konkursie ogłoszonym przez tę organizację szkoła uzyskała w roku 2010 **honorowy tytuł Szkoły Dialogu**. Wręczył go nam **Ambasador Izraela** oraz Prezes Fundacji. Uczniowie zaangażowani w to przedsięwzięcie przygotowali scenariusz **wycieczki Śladem Josefa Jakubowicza**, żyrodowskiego Żyda (www.dialog.org.pl). Opracowali go na podstawie informacji, które zdobyli w projekcie, oraz jego autentycznych wspomnień. W grudniu 2009 r., nie bacząc na trzaskający mróz, w wycieczce tej udział wzięli gimnazjaliści. Została ona również zaprezentowana partnerom izraelskim podczas tegorocznego spotkania.

Inne zespoły uczestników tej nieformalnej edukacji otoczyły opieką żydowski cmentarz i we współpracy z **Danielem Wagnerem** z Izraela, potomkiem żyrodowskich Żydów, przeprowadzają inwentaryzację macew. Utrzymują też aktywny kontakt z **Pearl Meppen Drabkin** z USA, córką fundatora powojennej odbudowy zniszczonego przez Niemców cmentarza, otrzymali od niej bardzo cenne dla ich edukacji materiały: wspomnienia, listy przedstawiające wybrane motywy interesującego nas w tym projekcie tematu.

Obudzona w pierwszym projekcie ambicja zdobywania wiedzy na temat kultury i historii polskich Żydów, ich dziedzictwa w Polsce i Europie oraz chęć popularyzowania tej wiedzy są ciągle potwierdzane w kolejnych przedsięwzięciach. Podobnie rzecz się ma z troską o los lokalnych zabytków. Wszystkie spotkania polsko-izraelskie są nasycone dobrą energią i współpracą, towarzyszy im wiele niepowtarzalnych wzruszeń i życzliwa ciekawość: w czym jesteśmy podobni, w czym różni? Poznawanie **wielokulturowego dziedzictwa w wymiarze lokalnym, regionalnym czy europejskim** staje się spontaniczną, fascynującą przygodą, której niejednokrotnie spektakularne rezultaty zachęcają wciąż do wysiłku (uczniowie uczestniczący w wymianach międzynarodowych wyszukują ślady żyrodowskiego dziedzictwa w odwiedzanych krajach Europy, byłam świadkiem tego faktu w Rumunii).

Jestem pewna, że tak jak w procesie pełnowartościowej edukacji patriotycznej Polaków nie można pominąć nauczania o narodzinach, życiu oraz zagładzie Kresów, tak samo w procesie odpowiedzialnej edukacji w zakresie europejskiego dziedzictwa kultury nie można nie zadać wielu bolesnych pytań dotyczących historii polsko-żyrodowskiej, Holokaustu i jego skutków. Integralnym elementem tej edukacji musi być **wychowanie w obronie wartości**, likwidowanie negatywnych stereotypów, stawianie trudnych pytań etycznych. Bez tego nie będzie ona służyć niczemu dobremu.

Obecnie grupa czyni starania o organizację wyjazdu do Izraela. Chciałabym, by młodzież, spełniając to marzenie, mogła w tym kraju zaprezentować przebogate **wielokulturowe dziedzictwo Europy** oraz wkład Polski, jej regionów, w tym nasz lokalny, w to wspólne dobro. Byłaby to wspaniała lekcja mogąca uświadomić młodym ludziom wspólne korzenie kilku religii oraz szczególną rolę tradycji w kształtowaniu tożsamości.

2010 r.- świętujemy w towarzystwie Ambasadora Izraela w Forum Dialogu Między Narodami odbiór dyplomu Szkoły Dialogu.

2009r. - trzaskający mróz nie przeszkodził w wycieczce Śladami Josefa Jakubowicza.

Projekt przynosi ciągle nowe wzruszenia np. nasze spotkanie z Pearl Meppen Drabkin (córką fundatora odbudowy kirkutu).

Wszystkim spotkaniom polsko-izraelskim w naszej szkole towarzyszy dużo dobrej energii !

INSCENIZACJA STRAJK SZPULAREK W ŻYRARDOWIE

Stowarzyszenie Animatorów Nauki, Kultury i Sztuki Dziedzictwo skupia w swoich szeregach pedagogów, artystów, animatorów kultury i nauki. Wszyscy jego członkowie działali nieformalnie przed jego powstaniem (2006), realizując cele podobne do tych, które zostały zawarte w Statucie Stowarzyszenia. Realizowali je poprzez organizację lub udział w różnych formach sprzyjających artystycznej kreacji: warsztatach, konferencjach, szkoleniach, wystawach, koncertach, wydawali publikacje promujące lokalne dziedzictwo.

Stowarzyszenie **Dziedzictwo** chce tworzyć sprzyjające warunki do rozwoju zainteresowań i realizacji pasji zarówno dla młodzieży, jak i osób dorosłych. Dostrzega, iż w naszym regionie istnieje potrzeba podejmowania działań sprzyjających wzbogacaniu sfery duchowej i intelektualnej mieszkańców. Stowarzyszenie prowadzi **działalność wychowawczą w środowisku** poprzez angażowanie dzieci i młodzieży do **świadomego uczestnictwa w życiu kulturalnym miasta**; organizuje liczne **wycieczki na wystawy i ekspozycje muzealne**, zaszczepiając w młodzieży zamiłowanie do sztuki; podejmuje również aktywne działania na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców Mazowsza. Inspiracją dla propagowania wartości ponadczasowych i kształtowania szacunku dla historii jest dla Stowarzyszenia **dziedzictwo lokalne**. Nie staje się ono jednak przeszkodą w kształtowaniu **tożsamości europejskiej**, uznano bowiem, że konfrontacja z nim powinna prowadzić do refleksji, że do Europy nie weszliśmy dopiero w 2004 r., że Żyrardów, od chwili swojego powstania, był w niej zawsze obecny, i choć wszyscy, którzy w nim mieszkali, czuli się przede wszystkim bardzo związani z tym skrawkiem ziemi, na którym powstała fabryka i wyrosło miasto, to jednak duża, **wielonarodowa wspólnota** tak samo głęboko czuła swój związek z kulturą Europy, z której przywędrowali jej członkowie.

Stowarzyszenie rozpoczęło swoją działalność w środowisku od aktywnego i twórczego udziału w organizacji żyrardowskich obchodów **Europejskich Dni Dziedzictwa/The European Heritage Days**. Dni te są najważniejszym świętem zabytków kultury Starego Kontynentu. Idea tego projektu narodziła się 3 października 1985 r. w Granadzie w Hiszpanii, podczas II Konferencji Rady Europy. Minister Kultury Francji zaproponował wówczas zorganizowanie w całej Europie **Dni Otwartych Zabytków**, projektu zainicjowanego we Francji w 1984 r. Umożliwił on po raz pierwszy bezpłatne zwiedzanie obiektów kultury. Inicjatywa cieszyła się tak dużym zainteresowaniem, że w 1991 r. zainspirowała Radę Europy do ustanowienia **Europejskich Dni Dziedzictwa (EDD)**. Stały się one jednym z ważniejszych wydarzeń na mapie kulturalnej naszego kontynentu. Ich celem jest szeroko pojęta edukacja historyczna i kulturowa oraz ukazanie bogactwa dziedzictwa regionalnego i jego promocja. Ważnym aspektem jest też wskazanie na wspólne korzenie kultury europejskiej.

Polska włączyła się do tej akcji w 1993 r. i jesteśmy obecnie jednym z 49 krajów biorących w niej udział. Honorowy patronat sprawuje nad nią Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W Żyrardowie wrześniowy piknik kulturalny przybliży mieszkańcom i gościom dziedzictwo miasta: zabytkowy układ urbanistyczny, tradycje największego producenta lnu w Europie i wielokulturowość wynikającą z mozaiki narodowościowej i wyznaniowej mieszkańców.

Strajk Szpularek w Żyrardowie - inscenizacja Stowarzyszenia Animatorów Nauki, Kultury i Sztuki Dziedzictwo i Fabryki Feniksa. Żyrardów 2009

Do jednego z tych tematów nawiązuje przygotowywana na tę okazję od 2006 r. **inscenizacja Strajk Szpularek**. Stanowi ona **punkt kulminacyjny** obchodów **EDD** w Żyrardowie. Inscenizacja ta jest realizowana z inicjatywy Stowarzyszenia **Dziedzictwo** przy współudziale młodzieży z Fabryki Feniksa i innych lokalnych, aktywnie działających stowarzyszeń założonych przez Jacka Czubaka, animatora wielu spektakularnych działań.

Inscenizacja przedstawia sceny inspirowane historią strajku z 1883 r., miejscem jej akcji jest zabytkowa XIX-wieczna osada fabryczna. Bunt, o którym mowa, był największym w Królestwie Polskim w latach 80. XIX w. powszechnym strajkiem 8 tysięcy żyrardowskich robotników. Zainicjowały go zesłane kobiety stanowiące większość załogi w jednej z największych w Europie fabryk lnu. Jedną z głównych przyczyn jego wybuchu było obniżenie płac i tak najmniej zarabiającym szpularkom. Wśród postulatów strajkujących było m.in. oczekiwanie godnego traktowania kobiet przez przełożonych i zakaz zatrudniania w fabryce dzieci. Fabrykanci nie spodziewali się, że kobiety stanowią tak silny i odważny trzon załogi. 23 kwietnia 1883 r. zdeterminowane żyrardowskie kobiety wzniciły robotniczy bunt na niespodziewaną skalę. Wraz ze szpularkami tego dnia nie podjęli pracy również tkacze. Było to pierwsze od czasów powstania styczniowego starcie zbrojne z wojskiem carskim. Nie obyło się bez ofiar, zginęły nawet dzieci. Było też zwycięstwo... Na żądanie właścicieli fabryki strajk próbował rozgromić batalion piechoty carskiej oraz kozacy. Nie udało się. Robotnicy strajkowali konsekwentnie aż pięć dni, do momentu spełnienia przez Karola Dittricha, właściciela fabryki, przynajmniej najważniejszych postulatów. Inscenizacja podoba się mieszkańcom Żyrardowa oraz gościom: turystom polskim i zagranicznym odwiedzającym nasze miasto podczas **EDD**. Przedstawienie zostało docenione w konkursie towarzyszącym **międzynarodowej Konferencji Kierunek-Kultura. Promocja regionu**: w kategorii „Projekty realizowane lub zrealizowane” zdobyło ono II Nagrodę jako bardzo ważna impreza w projekcie EDD na Mazowszu.

Inscenizacja już na stałe wpisała się w obchody EDD w Żyrardowie, także 11 września 2010 r. uświetniła otwarcie, właśnie w naszym mieście, **ogólnopolskiej imprezy** organizowanej pod hasłem **“od pomysłu do przemysłu”**. Od lat to wydarzenie jest nierozzerwalnie związane z popularyzowaniem dziedzictwa miasta, jakim są unikatowe obiekty i historia rewitalizowanego obecnie skansenu fabrycznego. Jednak promocja Żyrardowa, w takich okolicznościach jak w bieżącym roku, to nie tylko promocja Mazowsza, ale przede wszystkim promocja zróżnicowanego i niezmiernie bogatego dziedzictwa Polski dla Europy.

Strajk Szpularek w Żyrardowie - inscenizacja Stowarzyszenia Animatorów Nauki, Kultury i Sztuki Dziedzictwo i Fabryki Feniksa. Żyrardów 2009

DZIAŁANIA PARTNERSKIE OSÓB DOROSŁYCH

EUROPEJSKIE DZIEDZICTWO W DIALOGU MIĘDZYKULTUROWYM CZYNNIKIEM AKTYWNEGO OBYWATELSTWA EUROPEJSKIEGO

EUROPEAN HERITAGE FOR AN ACTIVE EUROPEAN CITIZENSHIP THROUGH INTERCULTURAL DIALOGUE

Projekt **Europejskie dziedzictwo w dialogu międzykulturowym czynnikiem aktywnego obywatelstwa europejskiego** realizowano w okresie od sierpnia 2008 r. do Lipca 2010 r. w ramach programu Komisji Europejskiej „Uczenie się przez całe życie”. akcja GRUNDTVIG LLP. Językiem roboczym projektu był język angielski.

Grupa projektowa zawiązała się w trakcie seminarium kontaktowego **Europejskie Dziedzictwo – Skarby Przeszłości i Teraźniejszości**, które odbyło się w Veliko Turnovo (Bułgaria) w roku 2006. Przedstawiciele Polski i Hiszpanii w procesie poszukiwania partnerów zaprosili do udziału w projekcie jeszcze sześć instytucji europejskich. Całość projektu była koordynowana przez partnerów z Hiszpanii.

Akcja **GRUNDTVIG LPP** umożliwia osobom dorosłym podejmowanie działań merytorycznych i mobilności w grupie organizacji partnerskich co w efekcie prowadzi do uczenia się pracy zespołowej na poziomie europejskim i pogłębia poczucie odpowiedzialności i świadomości europejskiej.

Mobilność polepsza znajomość europejskiej rzeczywistości poprzez wyjazdy do miast i regionów partnerskich.

Konieczność skutecznej **komunikacji** prowadzi do poszerzenia kompetencji językowych w języku narodowym i w języku roboczym projektu oraz do rozwijania umiejętności stosowania nowych **Technologii Informatycznych i Komunikacyjnych (TIK)**.

W przypadku tego projektu stworzyliśmy szczególną przestrzeń uczenia się i szkolenia, zgodnie z europejskim priorytetem programu „Uczenie się przez całe życie” a produkty projektu mogą stanowić źródło do nowych działań w obszarze dziedzictwa kultury i aktywnego obywatelstwa.

Cel główny projektu to kreowanie aktywnego obywatelstwa europejskiego, poczucia, że jesteśmy obywatelami Europy poprzez zdobywanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym miast i regionów partnerskich oraz uświadomienie znaczenia poznawania języków obcych jako narzędzia do pełnoprawnego uczestnictwa w życiu gospodarczym i kulturalnym Europy.

INSTYTUCJE PARTNERSKIE z 8 państw europejskich postawiły sobie za cel wkład w ochronę i popularyzację spuścizny kulturowej ich miast i regionów dla dobra naszego i przyszłych pokoleń:

- Centrum Doskonalenia Nauczycieli w *Cuenca (Hiszpania)* zajmuje się rozwojem zawodowym nauczycieli.
- Europejski Biegun Wiedzy Werona (*Włochy*) to sieć szkół, stowarzyszeń i instytucji pracujących na rzecz europejskiej integracji społecznej. Naszym partnerem był Instituto Comprensivo Fumane.
- Greta du Velay (*Francja – Południowa Owernia*) skupia szkoły publiczne i uczelnie regionu . Naszym partnerem był ośrodek szkolenia dorosłych w Le Puy-en-Velay. Tematykę szkoleń dostosowuje się tutaj do potrzeb lokalnych a ich celem jest wspieranie rozwoju kulturalnego i ekonomicznego regionu.
- FILOS to Stowarzyszenie skupiające filologów, historyków i literatów w Trikala (*Grecja Centralna*). Prowadzi badania historyczne, kulturowe i literackie oraz działalność wydawniczą.
- Biblioteka Publiczna A. i M. Miskiniu w Utena (*Litwa*), jako jedna z pierwszych na Litwie rozpoczęła modernizację swojej bazy w kierunku aktywnego zastosowania i wykorzystywania technologii informatycznych i komunikacyjnych.
- Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydział w Warszawie (*Polska*) zapewnia wsparcie metodyczne oraz szkolenia doradcom metodycznym, dyrektorom i nauczycielom szkół i placówek oświatowych oraz pracownikom Jednostek Samorządu Terytorialnego (JST).
- Stowarzyszenie Badań i Dialogu Historycznego AHDR Nikozja (*Cypr*) od wielu lat jest zaangażowane w proces doskonalenia nauczycieli integrując Greków i Turków cypryjskich.
- Stowarzyszenie Dyplomantów Anatolijskiej Wyższej Szkoły Kształcenia Nauczycieli w Bingol (*Turcja*) koncentruje się na podniesieniu jakości nauczania na terenach wiejskich.

PIERWSZE SPOTKANIE PARTNERÓW W PROJEKCIE (*Cuenca, Hiszpania*)

Oficjalna inauguracja projektu z udziałem dyrektora władz oświatowych Cuenca w Muzeum Archeologicznym. Dyrektor Centro de Profesores de Cuenca powitał grupę przedstawiając projekt jako czynnik łączący miasta i obywateli.

Ratusz przy Plaza Mayor. Spotkanie z władzami miasta w celu poparcia starań o uzyskanie tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2012. Zespół Starego Miasta w Cuenca wpisano na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

PROJEKT „EUROPEJSKIE DZIEDZICTWO & AKTYWNE OBYWATELSTWO” REALIZOWANO W TRZECH GŁÓWNYCH OBSZARACH:
POZNANIE, OCHRONA I PROMOCJA.

Poznanie czyli pogłębianie wiedzy o regionach poprzez wizyty partnerskie i zwiedzanie oraz opracowywanie prezentacji badawczych. Każdy partner przygotował prezentację lub film o mieście innego partnera, opierając się na dowolnych źródłach (Polacy – Werona, Hiszpanie – Trikala, Cypryjczycy – Le Puy, Turcy – Utena, Grecy – Warszawa, Francuzi –Bingol, Litwini – Cuenca , Włosi – Nikozja).

Istotną rolę pełniły też badania ankietowe na temat europejskiej tożsamości oraz świadomości bycia Europejczykiem, przeprowadzane w szerszym środowisku, przede wszystkim wśród nauczycieli.

Ochrona to symboliczne sponsorowanie pomników kultury, czyli otoczenie szczególną opieką wybranego miejsca o znaczeniu historycznym i kulturowym poprzez szerzenie wiedzy o nim. Każdy kraj mógł wybrać ideę, osobę lub obiekt w przestrzeni miejskiej bądź przyrodniczej. Akcja była prowadzona w każdym kraju i towarzyszyły jej spotkania tematyczne, wydawanie broszur, prezentacja tablic pamiątkowych, manifestów, sadzenie drzew.

Lista sponsorowanych obiektów:

- Hiszpania, Cuenca: Torre de Mangana, wieża zegarowa na Starym Mieście;
- Francja: Via Podiensis, jeden z głównych szlaków pielgrzymich z Le Puy do Santiago de Compostela w Hiszpanii;
- Polska, Warszawa: Artyści i Politycy dla Niepodległej – idea utworzenia ekspozycji stałej w Parku im. I.J. Paderewskiego;
- Litwa, Utena: pomnik Jonasa Basanaviciusa (lekarza i uczonego, inicjatora Odrodzenia państwowości Litwy);
- Cypr, Nikozja: Dom Współpracy (grecko-tureckiej) w nikozyjskiej strefie buforowej, kontrolowanej przez siły ONZ;
- Włochy, Werona: Fort Gisella w Santa Lucia, świadek wielkiej bitwy w Pierwszej Włoskiej Wojnie o Niepodległość;
- Grecja, Trikala: Bizantyńska Forteca w miejscu starożytnego akropolu Trikki.

Obiekt sponsorowany Torre de Mangana. Wieżę wybrano jako symbol historii społeczeństwa Cuenca ponieważ stoi ona na pozostałościach starożytnych osad: arabskiej, żydowskiej i chrześcijańskiej. Tablica upamiętniająca realizację projektu "Europejskie Dziedzictwo & Aktywne Obywatelstwo" zostanie umiejscowiona na stałe w wierzy, po zakończeniu prac archeologicznych.

Podczas wizyty w Wyższej Szkole Plastycznej „Jose Maria Cruz Novillo Art School” niespodzianką było wręczenie wszystkim uczestnikom portfolio z oryginalną serigrafia przedstawiającą Mangana Tower. Portfolio zawierało także tekst Manifestu Przyjaźni Europejskiej, który został odczytany po posadzeniu cyprysu, symbolu trwałej podstawy naszego partnerstwa.

Promocja – – poprzez aktywizowanie społeczności lokalnych: artykuły w prasie lokalnej, spotkania grupy partnerskiej z władzami lokalnymi odpowiedzialnymi za kulturę i edukację w każdym kraju. Konferencje tematyczne organizowane podczas każdej wizyty z udziałem grupy partnerskiej i zaproszonych gości z różnych instytucji oraz inne działania lokalne towarzyszące projektowi.

Tematy konferencji:

- Dziedzictwo a Tożsamość Europejska
(listopad 2008, Cuenca, Hiszpania)
- Europejskie Obywatelstwo i Dialog Międzykulturowy
(luty 2008, Le Puy, Francja)
- Standardy Jakości w Uczniu się i Szkoleniu
(maj 2009, Warszawa, Polska)
- Europejskie Dziedzictwo a Nowe Technologie
(wrzesień 2009, Utena, Litwa)
- Wielokulturowość a Nauczanie o Dziedzictwie
(listopad 2009, Nikozja, Cypr)
- Dziedzictwo w Programach Edukacyjnych
(styczeń 2010, Werona, Włochy)
- Kulturowe Dziedzictwo Europy dla Przyszłych Pokoleń
(maj 2010, Trikala, Grecja)

Warszawa. Nauczanie o dziedzictwie-wymiana doświadczeń.

Konferencja w Trikala. Greczynki, Turek i Hiszpan przygotowują się do prezentacji.

Konferencja na Utena. Wystąpienie uczestnik z Polski.

Prezentacja w Cuenca.

Warsztaty międzykulturowe w Nikozji.

INNE DZIAŁANIA TOWARZYSZĄCE PROJEKTOWI ZREALIZOWANE W POLSCE

„Polak, Obywatel Europy - Adam Mickiewicz”

mazowiecka konferencja zorganizowana przez MSCDN we współpracy z Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie, kwiecień 2010.

„Europejskie Pielgrzymowanie”

seminarium adresowane do nauczycieli wiedzy o kulturze, religii, wychowawców i innych zainteresowanych, MSCDN Wydział w Warszawie, kwiecień 2010.

Więcej materiałów można znaleźć na stronie internetowej projektu w języku angielskim: **www.activeheritage.eu**
oraz na stronie internetowej **MSCDN: www.mscdn.edu.pl** , oraz w bazie **EST** (European Shared Treasure) **www.est.org.pl**.

Europejska Baza Produktów jest dokumentacją dorobku projektów partnerskich w programie “Uczenie się przez całe życie” (Comenius - partnerskie projekty szkół , Grundtvig - edukacja dorosłych, Leonardo da Vinci - projekty partnerskie z zakresu kształcenia i szkolenia zawodowego).

OSTATNIE SPOTKANIE PARTNERÓW W PROJEKCIE (*Trikala, Grecja*)

U stóp Bizantyjskiej Fortecy w Trikala w miejscu starożytnego akropolu Trikk posadzono osiem drzew oliwnych oraz odsłonięto tablice upamiętniającą realizację międzynarodowego projektu “Europejskie dziedzictwo w dialogu międzykulturowym czynnikiem aktywnego obywatelstwa europejskiego”.

Publikacja została wydana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej.
Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska
nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w niej zawartość merytoryczną.